

Boerenstel omarmt morgenster

INTERVIEW

ROTTUM – De ratelaar en morgenster; ze bloeien volop langs het Cerespad tussen Doodstil en de oude steenfabriek Ceres bij Rottum. Ze vallen niet ten prooi aan de gemeentelijke klepelmaaier. Het beheer van deze bermen wordt namelijk gedaan door Jurtko Boerma en Joke Hellenberg-Boerma. Het stelt boert, op geheel eigen wijze, op Elswerd. Het boeren-echtpaar is verzot op de natuur. „De morgenster is de trots van Het Hogeland. Deze bloem verdient meer bekendheid”, vindt Joke Boerma.

door Hielko Merkus

Boerderij Elswerd, aan de weg tussen Doodstil en Rottum, is al meer dan een eeuw in het bezit van de familie Boerma. In die honderd jaar is de agrarische wereld, door de opkomst van de mechanisatie, ingrijpend veranderd. „We hoeven niet meer terug naar de tijd van Ot en Sien, maar het is wel ontzettend jammer dat veel kennis verdwijnt”, zegt Joke. Vroeger ging de boer mee in het ritme van de natuur. Dat dit nu niet het geval is, wordt ook duidelijk op Elswerd als vroeg in de middag de historische boerenplaats wordt bezocht. „De morgenster is nu nog open. Maar deze bloem hoort tegen de middag te sluiten. Een dag later gaat die dan weer open. Daar dankt de bloem haar naam aan.” „Dat de bloem nu toch na de middag nog open is, komt door de invoering van de winter- en zomertijd. Vroeger ging de boer mee met het ritme van het land. Winter- en zomertijd had je hier niet. Alleen op het postkantoor en op het treinstation werd de klok verzet”, vult Jurtko aan.

Jaagpad

De twee genieten van het ritme van de natuur. Het verklaart ook waarom de ratelaar en

■ Er hebben langs het Cerespad nog nooit zoveel gele morgensterren gebloeid als dit jaar. Foto's: Hilde van Heuveln.

morgenster langs het Cerespad te vinden zijn. „Het Cerespad was vroeger een jaagpad waarvan de bermen tot in de jaren vijftig werden verpacht als hooiland”, vertelt Joke. „Dat deze berm met zijn flora in feite erfgoed is, begrepen wij van Bert Lanjouw. Bert bewoonde de oude steenfabriek en hij inspireerde ons met zijn kennis en ervaring. Door het hooien en afvoeren is deze berm mooi verschaald. Op die schrale grond deden de ratelaar en morgenster het goed. Als de gemeente nu bermen laat maaien, blijft het maaisel liggen. De morgenster heeft daar niets aan. Voor ecologisch bermbeheer moet het maaisel ook afgevoerd worden. Dat wordt

ook wel onderkend, maar het kan niet uit om het om maaisel naar Usquert te brengen. Dus laten ze het liggen.” De bermen langs het Cerespad worden

ze het tot bodemverbeteraar en is het cirkeltje weer rond. Ook de randen van de akkers staan vol met bloeiende bloemen. „Die trekken insecten

verbouwen zonder chemische middelen is namelijk onmogelijk. Daarbij hanteren de Boerma's de spuit wel zo min mogelijk. Liever zoekt het boerenstel het in natuurvriendelijke manieren om de bodem te verbeteren. „Vroeger was dat niet meer dan normaal”, vertelt Jurtko. „Mijn opa had op Elswerd een gemengd bedrijf. Toen hij stopte met de koeien, heeft mijn oma een nacht wakker gelegen. Want hoe moest het nou verder zonder mest? De mest hadden ze immers nodig voor het verbeteren van de bodem.” Zo is het boerenvak ook een vak van aanpassen. „Maar het is wel zonde dat veel van de oude kennis verloren is gegaan.” „Die kennis werd door de komst van kunstmest ook niet meer nodig geacht”, vult Joke aan. Op Elswerd wordt nu flink gepionierd op het vlak van duurzame landbouw. „Het is onze passie”, verklapt Jurtko het geheim achter het verhaal. „Het is wel iets waar best wat tijd en energie in gaat steken. En ook geld kost.” Dat is bijvoorbeeld het geval bij de bloeiende akkerranden. „Langs onze sloten liggen al jarenlang bufferstroken, brede kruidenrijke randen. Nú vallen ze tijdelijk in een project van het waterschap. Zulke randen vragen tijd en aandacht als elk ander gewas. Het zou helpen als er langjarige subsidies mogelijkheden kwamen voor natuurinclusiviteit. Dan gaan ook meer agrariërs meedoen”, zegt Joke. Wie nog van de bloemen langs het Cerespad wil genieten, moet snel zijn. Eind deze maand, begin volgende maand worden de bermen gemaaid en het maaisel afgevoerd.

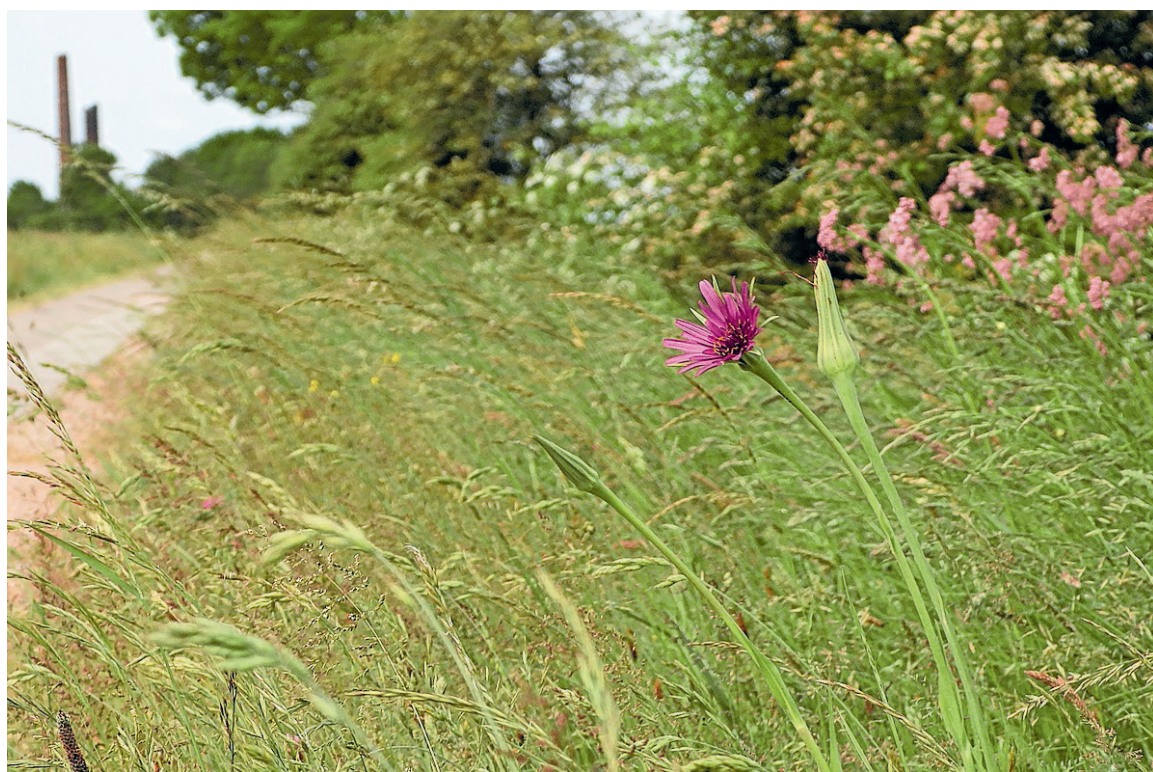
‘Bert Lanjouw inspireerde ons met zijn kennis en ervaring’

niet door de gemeente, maar door het boerenstel beheerd. Zij voeren met maaisel wel meteen af, naar een speciale compostplaat. Daar verwerken

aan en dat is weer goed voor de plaagbestrijding. Dit werkt 24 uur per dag”, vertelt Jurtko Boerma. Het past allemaal perfect bij de groene plek die Elswerd is, waarbij het metershoge riet voor de boerderij wel de blikvanger is. „Riet? Dat is het niet”, lacht Jurtko. „Het is miscanthus, ook wel olifantsgras genoemd. Miscanthus ligt niet op daken, maar wordt bijvoorbeeld verwerkt in beton. Als wij een nieuwe schuur gaan bouwen, zal miscanthus van ons bedrijf ook in het fundament terechtkomen”, legt hij uit. Daarnaast kan Miscanthus het ‘bioplastic’ van de toekomst worden. „Het kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor de vermindering van autobumpers”, weten de Boerma's. „Dat is technisch al mogelijk, maar de industrie wil er nog niet aan.”

Koeienmest

Het miscanthus-verhaal geeft aan dat duurzaamheid een belangrijke rol speelt op Elswerd. „Maar we zijn geen biologisch bedrijf. Ook bij ons staat de spuitmachine in de schuur”, biecht Joke op. Suikerbieten

■ De paarse morgenster met op de achtergrond de pijpen van de oude steenfabriek Ceres.